

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра органічної, фізичної та колоїдної хімії і хімії пестицидів

РЕФЕРАТ НА ТЕМУ:

**«Поліуретани. Використання у деревообробувальних
технологіях»**

**Студента 2ск курсу 8 групи
лісогосподарського факультету
Нагорнюка В.В.**

**Науковий керівник:
доцент, канд. хім. наук
Бухтіяров В.К.**

Київ 2016

План:

- 1. Вступ. Поліуретани – хімічна будова та властивості.**
- 2. Фарби на основі поліуретанів.**
- 3. Лаки на основі поліуретанів.**
- 4. Поліуретанові клеї.**

Вступ.

Поліуретани – хімічна будова та властивості

Поліуретани — гетероланцюгові **полімери**, макромолекула яких містить незміщену та/або заміщену уретанову групу — $N(R)-C(O)O-$, де $R = H$, алкіл-, арил- або ацилрадикали. Це лінійні або зшиті полімери. Вони стійкіші до окиснення та гідролізу, ніж поліаміди. У макромолекулі поліуретанів також можуть міститися **прості** та **складноєфірні** функціональні групи, **карбамідні**, **амідні** групи і деякі інші функціональні групи, що визначають комплекс властивостей цих полімерів.

Поліуретани відносяться до синтетичних **еластомерів** і застосовуються у промисловості завдяки широкому діапазону міцності. Використовуються як замітники **гуми**, при виробництві виробів, що працюють в агресивних середовищах, в умовах великих змінних навантажень і температур. Діапазон робочих температур — від $-60\text{ }^{\circ}\text{C}$ до $+80\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Поліуретани отримують взаємодією сполук, які містять **ізоціанатні** групи з бі — і поліфункціональними **гідроксилвмісними** похідними.

Як ізоціанати використовуються толуїлендіізоціанати (2,4 — і 2,6 — **ізомери**, або їх суміш у співвідношенні 65:35), 4,4'-дифенілметан-, 1,5-нафтілен-, Гексо-метилендіізоціанати, поліізоціанати, тріфенілметан-триізоціанат, біуретізоціанат, ізоціануратізоціанати, **димер** 2,4-толуїлендіізоціаната, блоковані ізоціанати.

Будова вихідного ізоціанату визначає швидкість уретаноутворення, міцнісні показники, світлову та радіаційну стійкість, а також жорсткість поліуретанів.

Гідроксилвмісними компонентами є:

1. Олігогліколі — продукти гомо-і **кополімеризації тетрагідрофурана**, пропілен — і **етиленоксидів**, Бутадієна, Ізопрена;
2. Складні **полієфіри** з кінцевими групами OH — лінійні продукти **поліконденсації** адипінової, фталевої та інших **дикарбонових кислот** з **етилен-**, **пропілен-**, **бутилен-** або іншими низькомолекулярним **гліколями**;

3. Розгалужені продукти поліконденсації перерахованих кислот і гліколів з добавкою тріола (гліцерина, тріметілол-пропану), продукти полімеризації ϵ -капролактону.

Гідроксилвмісний компонент визначає, в основному, комплекс фізико-механічних властивостей поліуретанів.

Для подовження і структурування ланцюгів застосовуються гідроксилвмісні речовини (наприклад, вода, гліколі, моноалліловий ефір гліцерину, рицинова олія) та діаміни (-4,4'-метилен-біс-(о-хлоранілін), феніл-діаміни). Ці агенти визначають молекулярну масу лінійних поліуретанів, густоту вулканізаційної сітки і будову поперечних хімічних зв'язків, можливість утворення доменних структур, тобто комплекс властивостей поліуретанів і їх призначення (пінопласти, волокна, еластомери і т. д.).

Як каталізатори для процесу поліуретаноутворення використовують третинні аміни, хелатні сполуки заліза, міді, берилію, ванадію, нафтенати свинцю та олова, октаноат та лаурінат олова. При процесі циклотримеризації каталізаторами є неорганічні основи та комплекси третинних амінів з епоксидів

В основі процесів одержання поліуретанів лежить реакція поліконденсації діїзоціанатів із сполуками, що мають 2 або більше гідроксильні групи.

З діїзоціанатів найчастіше використовують такі:

гексаметилендіїзоціанат $O = C = N - (CH_2)_6 - N = C = O$

2,4-толуїлендіїзаціанат; 2,6-толуїлендіїзаціанат;

4,4-дифенілметандіїзоціанат.

З гідроксилвмісних сполук:

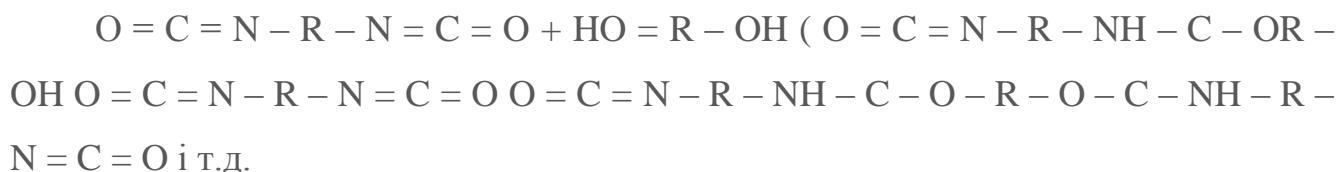
1. Гліколі:

- етиленгліколь;
- діетиленгліколь $HO - CH_2 - CH_2 - O - CH_2 - CH_2 - OH$;
- триетиленгліколь $HO - CH_2 - CH_2 - O - CH_2 - CH_2 - O - CH_2 - CH_2 - OH$

2. Гліцерол.

Часто як вихідні сполуки використовують олігомерні прості і складні поліефіри. Поліоксипропіленгліколь, поліокситетраметиленгліколь: з складних

полієфірів – продукти поліконденсації адипінової або фталевої кислоти, а також їх суміші з етилен, пропілен, діетилгліколями. Крім полієфірів можуть використовуватись карбонланцюгові олігомери, що містять на кінцях макромолекул гідроксильні групи, наприклад, олігобутадієндіол. Реакція відбувається за механізмом ступінчастої полімеризації.

Залежно від кількості гідроксильних груп в результаті реакції можуть утворюватись полімери з лінійною або просторовою структурою макромолекули. Із збільшенням довжини ланцюга гідроксильмісної сполуки концентрація уретанових груп в поліуретані зменшується, що веде до послаблення міжмолекулярної взаємодії і збільшення гнучкості полімерного ланцюга. Тому поліуретани на основі гідроксильмісних олігомерів мають каучукоподібні властивості.

2. Фарби на основі поліуретанів

Поліуретанові фарби надають покриттям стійкий блиск. Їх застосовують для захисту виробів, що піддаються тертю, абразивного зносу. Крім того, додають поверхні особливий декоративний ефект - текстуру жатого шовку. Поліуретанові покриття володіють високою атмосферостійкістю, стійкістю до води, рідкого палива, мінеральних масел, розчинників. Акрилатні порошкові фарби використовуються при фарбуванні предметів, які піддаються зовнішньому впливу. Стійкі до лугів і мають хорошу термостійкість. Покриття довгий час зберігають глянець і колір. Фарби-лакофарбові матеріали, до складу яких входять плівкоутворювальні речовини (в'язучі) і тонкодисперсні неорганічні або органічні пігменти.

Поліуретанову фарбу можна без проблем використовувати для фарбування меблів

- **поверхню фарби після висихання залишається яскравою, не вицвітає з часом;**

•**міцність пофарбованої поверхні висока**, також вона стійка до подряпин, але сильно старатися все ж не варто;

•**незважаючи на високу міцність шар фарби після висихання залишається досить еластичним**. Так що навіть сильна навантаження не призведе до появи тріщин та інших дефектів;

•**ціна поліуретанових ЛКМ не так вже сильно відрізняється від інших видів фарб для дерева, наприклад, алкідних**. Вся справа в тому, що поліол (ключовий елемент поліуретанової смоли) отримують приблизно по тій же технології, що і у випадку з алкідними ЛФМ;

•**пофарбована поверхня стійка до впливу хімічних речовин** (навіть велика частина органічних кислот не може з нею впоратися), так що поліуретанові ЛКМ можуть застосовуватися і для забарвлення в промислових приміщеннях;

•**палітра кольорів та відтінків велика**, а якщо раптом потрібний колір знайти не вдалося, завжди можна придбати колеровочну пасту і експериментувати в своє задоволення.

3. Лаки на основі поліуретану

Серед усього асортиментів покриттів, які застосовуються для захисту та декорування деревини, лаки на основі рідкого поліуретану займають одну з найбільш об'ємних ніш. І це цілком зрозуміло, адже вироби з натурального дерева, будь то меблі, паркет або паркетна дошка, коштують досить дорого, і тому їх власники прагнуть максимально захистити їх від зовнішніх впливів.

Ємність з лаком

•**По-перше**, рідкий склад (найчастіше лаки роблять на водній основі) легко наноситься і глибоко проникає в товщу деревних волокон.

•**По-друге**, після полімеризації на поверхні деревини формується щільна плівка, яка мінімізує контакт дерева з зовнішнім середовищем.

Крім того, аргументом на користь вибору поліуретанових лаків є різноманітність їх модифікацій:

▪За складом розрізняють одно – і двокомпонентні кошти. І якщо перші можна використовувати відразу після розтину ємності, то другі необхідно підготувати до роботи, змішавши поліуретанову основу з затверджувачем.

Після змішування двоупаковочний поліуретановий лак для дерева зберігає свої властивості протягом відносно короткого періоду – до 8 годин. Це означає, що за вказаний час його необхідно використовувати, оскільки в подальшому в'язкість основи буде зростати, а значить, не буде забезпечено ні оптимальне розтікання, ні зчеплення з поверхнею.

Двоупаковочний склад: основа + затверджувач.

▪За зовнішнім виглядом покриття виділяють глянцеві, напівматові (сатинові) і матові лаки. Перші два різновиди найчастіше застосовуються при виконанні декорування, а ось матове покриття зазвичай використовується для лакування деталей, які піддаються максимальній функціональній навантаженні.

Характеристики Плюси

▪Покриття, сформований на деревині, відрізняється еластичністю. З одного боку, це полегшує обробку конструкцій складної форми, з іншого – знижує ризик розтріскування лакування при температурних деформаціях.

▪Хороша адгезія практично до будь-якої поверхні.

▪Найвища зносостійкість: використання спеціалізованих поліуретанових лаків дозволяє успішно обробляти навіть ті підлоги, з яких у день проходять сотні людей, при цьому відновлення лакування доводиться проводити значно рідше, ніж при залученні інших складів.

▪Каучукоподобное покриття відмінно справляється з ударними навантаженнями, досить швидко відновлюючи деформовані ділянки після точкових впливів.

▪Лак добре протистоїть зволоженню, а також практично не реагує на вплив інших рідин, в т. ч. мінеральних і синтетичних масел, а також багатьох розчинників.

▪Засіб може використовуватися і за межами приміщення, оскільки добре протистоїть перепадам температури, впливу опадів, УФ-випромінювання і навіть морської води.

Мінуси

- Вартість якісних лаків досить висока.
- Двокомпонентні склади мають порівняно невеликий термін активного використання, тому наносити їх бажано одразу після змішування.
- При обробці світлих порід дерева з часом основа під шаром лакування може жовтіти.
- Матеріал необхідно наносити тільки на підготовлену поверхню, яка повинна бути чистою і абсолютно сухою.

Лак на поліуретановій основі, як правило, використовується для таких цілей: для захисту поверхонь підлоги, стін, стель, різних дерев'яних виробів від механічних і хімічних пошкоджень;

для просочення бетону, цегли, шиферу, плитки і для створення прозорої плівки.

Він володіє властивістю мокрого каменю. Застосовується всередині приміщень, під навісними спорудами.

Лак поліуретановий для бетону і каменю використовують в якості основного захисту матеріалів від виникнення іржі на житлових, адміністративних будівлях, складах, виробничих цехах і декоративних виробках.

4. Поліуретанові клеї

Поліуретанові клеї, що давно використовуються для склеювання різних матеріалів, в тому числі і деревини при звичайній температурі випускаються під назвою „полісталь”.

Для приклеювання декоративно-облицювальних матеріалів (різних павінолів на основі скляної і бавовняної тканин, перхлорвінілових плів очних матеріалів, поролону, поролону та фанери) використовують клей ПУ – 2М, ВК II. Властивості поліуретанових клеїв:

- висока адгезійна здатність і когезійна міцність;

- еластичність у сумішах;
- широкий інтервал температур експлуатації
- висока швидкості затвердіння;
- здатність склеювати вологі матеріали.

Використовують такі клеї для склеювання деревини:

[Bostik Tarbicol PU 2K клей для деревини 10 кг.](#) Це двоупаковочний поліуретановий клей для терасної дошки і всіх видів паркету. Для зовнішніх і внутрішніх робіт.

[Thomsit P 625 клей для дерев'яної підлоги 10.5 кг.](#) Це клей на основі поліуретану, що складається з двох компонентів - смоли і закріплювача, не містить розчинника.

[SCHONOX 2K PU клей для дерев'яної підлоги 14 кг.](#) Це двоупаковочний поліуретановий клей для приклеювання масивного, штучного паркету, паркетної дошки, дерев'яних блоків, і мозаїчних підлог.

Список використаної літератури:

Інтернет джерела

1. <http://referatus.com.ua/scenariyi-vihovnih-zahodiv-urokiv-svyat/poliuretani-scenariy/?page=2>
2. <http://фарба.укр/category/klei-dlja-dereveny/>
3. <https://yandex.ua/search/?text=вироби%20на%20основі%20поліуретану%20реферат&lr=143&clid=2273027&win=257>
4. <http://poradum.com/remont/poliuretanovij-lak-dlya-dereva-oglyad-skladiv-texnologiya-nanesennya-skladu.html>